

DODATNE OBRAZLOŽITVE SPREMEMB V PRILOGI I IN PRILOGI II

Uvodno besedilo Priloge I:

OBRAZLOŽITEV: Predvsem pri poklicih, ki se z enim projektom ukvarjajo več let (npr. producent za AV področje, ki se s celovečernim filmom ukvarja 4-6 let) lahko z možnostjo izpolnjevanja 50% do 100% točk kriterija obsega najkvalitetnejšim samozaposlenim omogočimo, da z izjemno kvaliteto nadoknadijo manjši manko v obsegu. Visok prag za izpolnitev pogoja izjemnosti zagotavlja, da bo to mogoče samo za tiste samozaposlene, ki so v kvaliteti res izjemni (npr. dobivajo mednarodne nagrade).

--

7- Avtor stripov

Za to področje ni nagrad v Sloveniji, predlagamo odstranitev kriterija.

11 - Direktor fotografije

- Srednjemetražni film je film dolžine 45-70 min, kar je tudi standardna dolžina za televizijski (v zadnjem času predvsem dokumentarni) film. Navadno gre za precej zahtevnejše in obsežnejše delo kot pri kratkem filmu, ki šteje za 1 AV delo. Primer zahtevnega srednjemetražnega filma, ki je nastajal več let, je Karpopotnik (2013, r: Matjaž Ivanišin).

13 - Dramaturg

Selektorstvo 2 leti, vodenje ustanov 2 leti (ne pa 3, ker je 2 leti po navadi mandat teh funkcij).

14 - Filmski animator

- "Avtor likovne zasnova animiranega filma" je ločeno delovno mesto, oz. poklic, ki bolj spada pod poklic ilustrator, kot pod poklic Filmski animator. Predlog vsebuje novo, točno obrazložitev poklica. (Obrazložitev: Društvo slovenskega animiranega filma).

- *Deset minut zahtevne animacije v petih letih se zdi realna količina glede na trenutno slovensko proizvodnjo. Tudi v večjih studiih v tem času ne naredijo bistveno več animacije. V studiu Disney-Pixar je npr. norma za animatorja 3 sekunde animacije na teden, kar znese cca. 2 minuti na leto.* (obrazložitev: Dušan Kastelic in Društvo slovenskega animiranega filma).

15 - Fotograf

- Predlagamo izbris dodatne obrazložitve poklica fotograf s področja umetniške fotografije, ker je fotografija znotraj polja kulture veliko širša od te definicije (imamo fotografe, ki fotografirajo kulturne dogodke denimo, in to niso umetniške fotografije itn.). Predlagamo, da uporabite obrazložitev avtorska fotografija. Težavo predstavlja tudi dejstvo, da se v stroki izraz „umetniška fotografija“ med drugim uporablja za izjemno ozko plat fotografske produkcije (angleška ustreznica je „fine art photography“) in da je bolj ustrezna označba „avtorska fotografija“. Pod definicijo „avtorska fotografija“ se namreč skrivajo najrazličnejši fotografski žanri kot so dokumentarna, modna ali reporterska fotografija. Številni fotografi namreč delujejo kot fotoreporterji in za svojo platformo objavljanja uporabljajo množične medije. V tem segmentu bi želeli potegniti paralelo z oblikovalci in arhitekti, ki prav tako delujejo v različnih kreativnih industrijah, vendar imajo pravico do statusa samozaposlenih v

kulturi. Na drugi strani se lahko nesmisel te označbe preveri tako, da podobno skovanko pristavimo zraven členu, ki se nanaša na slikarje - „slikar s področja umetniškega slikarstva“.

- Predlagamo znižanje kriterijev obsega iz 3 na 2 monografiji in iz 20 na 15 objav v referenčnih revijah. Zahteva zdajšnje uredbe namreč postavlja fotografe v diskriminatoren položaj v primerjavi z ostalimi samostojnimi kulturnimi delavci, saj odvzema možnost pridobitve in/ali podaljšanja statusa samostojnih kulturnih delavcev praktično vsem fotografom v Sloveniji. Zahteva po 3 izdanih monografijah in 20 objavah v specializiranih revijah je za veliko večino fotografov, tudi tistih z bleščečo mednarodno kariero, praktično nedosegljiva, saj v Sloveniji za kaj takšnega ni vzpostavljena niti osnovna infrastruktura. V slovenskem prostoru večje založbe že dolga leta ne izdajajo knjig s področja avtorske fotografije. V zadnjem času sicer delujejo nekatere manjše založbe, ki so specializirane v področje fotoknjig, vendar so prepuščene neusmiljenemu trgu, saj Javna agencija za knjigo deklarativno ne podpira izdajanja knjig umetnika in s tem (avtorskih) fotoknjig. Produkcija fotoknjig je zato v Sloveniji temu primerno nizka. Prav tako v Sloveniji deluje le ena specializirana revija za fotografijo, to je Revija Fotografija, ki dvakrat letno izda dvojno številko in enkrat letno posebno številko s teoretskimi članki. To pomeni, da četudi bi bil posamezni fotograf v petih letih objavljen v prav vsaki redni številki omenjene revije, ne bi zbral dovolj točk za pridobitev/podaljšanje statusa samozaposlenega v kulturi.

16 - Galerist

- Kriterij o referenčnosti pojavljanja dela na razstavah je nesmiseln, saj se na razstavah ne pojavlja galerist, temveč umetnik. Enako velja za uvrstitve v zbirke. Predlagamo umik teh kriterijev.
- Za galeriste ni nagrad zato je to nesmiseln kriterij.

18 - Grafik

- Razlog za spremembo je podpora kvaliteti razstav, ne pa njihovi količini, kjer gre včasih le za produciranje le teh, brez globljega ustvarjalnega razloga. Kot slikar s 30-letnim usvarjalnim opusom se zavedam naše nevpetosti v širši galerijski prostor v tujini. Pri nas ni galeristov, ki bi slovensko likovno umetnost sistematično predstavljali v tujini (sejmi in ostale predstavitve). Tudi slovenske kulturne institucije, z Moderno galerijo na čelu, niso najbolj naklonjene slikarstvu. Mislim, da ni enostavno biti povabljen na skupinske razstave kot slikar. (Obrazložitev: ZDSLJU, Silvester Plotajs Sicoe)

20 - Ilustrator

- Ilustrator lahko pripravlja tudi likovno zasnovo - like, ozadja, scenografijo – za animirane filme. Poklic “avtor likovne zasnove animiranega filma” je v trenutno veljavni verziji Uredbe naveden kot dodatna obrazložitev poklica Filmski animator. Ker gre za ločeno delovno mesto, oz. poklic, ki bolj spada pod poklic Ilustrator, predlagamo, da se ga tja tudi uvrsti. (obrazložitev: Društvo slovenskega animiranega filma).
- Ilustratorji opozarjamo, da se je OBSEG KRITERIJEV V PRIMERJAVI Z OBSEGOM ZA TRILETNO OBDOBJE POVEČAL ZA VEČ KOT TRIKRAT. Ne samo preveliko število knjig (iz 1 na 3), pripisano je preveliko število razstav (iz 1 na 4). Za ilustracijo je pomembna IZVEDBA v tiskanem ali drugem referenčnem mediju in **razstavna dejavnost ni prednostna**. Večina mednarodnih selekcioniranih razstav knjižne ilustracije pogojuje sodelovanje s knjižno izdajo. (Slovenski bienale ilustracije je tukaj izjema, ker omogoča avtorjem, da razstavljanje uporabijo kot referenco pri navezovanju stikov z založniki). Galerije tudi redko razstavljajo ilustracije. Predlagamo bolj proporcionalen predlog obsega, ki

je oblikovan na vzorcu triletnega obdobja, saj ta izraža specifičnost ilustratorskega poklica. Ta proporcionalen predlog naj zamenja dosedanega.

- Ali pomeni izdaja knjige v samozaložbi ali nereferenčni založbi manjši umetniški in delovni vložek, po izkušnjah avtorjev prej nasprotno. Ilustratorsko delo ne sme biti omejeno zgolj na tiskane – knjižne medije, ampak ga je potrebno razširiti tudi na digitalne in druge medije
  - Glede razstavne dejavnosti se lahko selekcionirane mednarodne razstave enačijo s samostojno razstavo. Praviloma galerije niso specializirane za ilustracijo, tako da se lahko ta kriterij zamenja z dodatno izvedbo ilustracij v medijih.
- (Obrazložitev: Sekcija ilustratorjev pri ZDSLU)

22 - Intermedijski umetnik

- 8 novih projektov in 20 postprodukcij je glede na razmere na terenu veliko povečanje, ki glede na omejena sredstva ni realno (dve novi produkciji na leto). Prav tako pogoj ni sorazmeren s poklici, kot so kiparji, slikarji itn.. Realnejši pogoj za intermedijskega ustvarjalca je pet novih in deset postprodukcij.
- Predlagamo črtanje kriterija druge slovenske nagrade, ker ne obstajajo.

25 - Kantavtor

Predlagamo premislek o spremembi kriterija druge slovenske ali mednarodne nagrade. Specializiranih nagrad za ta poklic pri nas ni, v tujini je ne morejo dobiti zaradi omejenosti jezika.

26 - Kipar

- Za razvoj stroke in kvaliteto je potreben čas, zgolj veliko število razstav pa vodi v produkcijo, ki je sama sebi namen in ni nujno posledica globljega ustvarjalnega razloga. Pri tem ne gre zanemariti dejstva, da so postopki izvedbe likovnega dela včasih dolgotrajni, hkrati pa vključujejo visoke materialne stroške. Tukaj bi dodali še, da na področju likovne umetnosti ni producentov, ki bi zagotovili pogoje za izpeljavo samih razstav. Pri nastudi ni galeristov, ki bi slovensko likovno umetnost sistematično predstavljali v tujini (sejmi in ostale predstavitve). Tudi slovenske kulturne institucije, z Moderno galerijo na čelu, niso najbolj naklonjene slikarstvu in kiparstvu.

(Obrazložitev: Sekcija kiparjev in umetnikov, ki delujejo v javnem prostoru pri ZDSLU)

27 - Književnik

- Pogoj, ki zahteva izdajo dveh avtorskih knjig v petletnem obdobju (na primer dveh romanov, dveh pesniških zbirk), je v nasprotju s sistemom štiriletnih obdobj na črtovanju izdaj pri založbah: dve (2) izdani deli na pet let bosta lahko bolj izjema kot pravilo. V izogib temu, da bi se zaradi ohranitve statusa pojavljalo vedno večje število samozaložb, kar bi razvrednotilo avtorsko delo, se DSP zavzema za to, da bi eno izdano književno delo zadovoljilo kriterij obsega. V preteklosti poznamo in lahko naštejemo celo vrsto vrhunskih ustvarjalcev, ki so trajno prispevali v zakladnico slovenske književnosti, ki ne bi izpolnili tega kvantitativnega pogoja. DSP meni, da je vztrajanje na kriteriju kvantitete namesto kvalitete popolnoma napačen pristop, ki bo vrhunski književnosti povzročil nesporno škodo. Avtor že tako ali tako ne more preživeti z izdajo ene same knjige na pet let, vendar pa ga sistem vpisa v razvid ne sme še dodatno siliti v hiperprodukcijo.

- DSP meni, da bi bilo potrebno pogoj vključenosti posameznega književnika v antologijo ali antologije šteti v kategorijo referenc za petletno obdobje, ne pa v kategorijo »Minimalni obseg«. Mogoče je namreč, da avtor izpolnjuje pogoj vključenosti v antologije v katerem od

preteklih obdobj, ne pa ravno v zadevni »petletki« (a lahko svojo vrhunskost in prepoznavnost dokaže drugače), po drugi strani pa je mogoč tudi obraten primer, namreč da bi avtor v zadevni »petletki« pridobil veliko število antologijskih objav, a mu v primeru, da bi se le-te štejele v nujni del obsega, to ne bi prineslo zasluženih točk za prepoznavnost v domačem in mednarodnem prostoru.

- Pogoj pri statusu književnika je, da je delo izvirno napisano v slovenskem jeziku, vendar v Sloveniji živi nekaj književnic in književnikov, ki izvirnike pišejo v svojih maternih jezikih in ne v slovenščini, nekateri so tudi člani DSP, na primer Erica Johnson Debeljak, Lidija Dimkowska, obe imata status avtorice in prevajalke... glede na omenjeni pogoj bi verjetno prvi status izgubila, pogoj je namreč v novi klasifikaciji spremenjen. DSP meni, da se je, v izogib diskriminatornosti do tujejezičnih književnikov, ki živijo v Sloveniji, potrebno vrniti k dikciji iz prejšnje uredbe, ki se glasi:

najmanj ena objavljena samostojna pesniška zbirka, izvirno napisana v slovenskem jeziku ali prva objava v slovenskem jeziku (prva izdaja) v tiskani ali digitalni obliki ....

najmanj eno samostojno objavljeno prozno ali esejistično knjižno delo, izvirno napisano v slovenskem jeziku ali prva objava v slovenskem jeziku (prva izdaja) v tiskani ali digitalni obliki ....

- Na področju vrednotenja referenčnosti kakovosti avtorjevega dela (nagrade, medijski odzivi ipd.) ima DSP že obstoječ pravilnik, in sicer »Točkovnik za štipendije iz naslova knjižničnega nadomestila«, ki natančneje kot klasifikacija, zapisana v kriterijih za pridobitev pravice do plačila prispevkov, pokriva področje referenc avtorjevega dela in je bilo že v preteklosti ves čas usklajevano z avtorji, tako člani kot nečlani Društva slovenskih pisateljev. Zato se je DSP odločilo, da kriterije za kakovost avtorjevega dela dopolni z bolj natančno formuliranimi kriteriji, ki jasneje odsevajo možne reference na tem področju.
(Obrazložitev: DSP)

30 - Koreograf

- Predlagamo na glasbenem področju opredelitev kriterijev in razširitev na sodobni ples.

- KOREOGRAF_INJA je plesna ustvarjalka zadolžena za ustvarjanja plesnih in odrskih koreografij, bodisi samostojno plesno predstavo ali v sklopu drugih zvrsti (sodelovanje pri delu na dramski predstavi, intermedijskem, glasbenem ali vizualnem delu, konferenci, simpoziju...) KOREOGRAF_INJA (so)ustvarja umetniško delo na konceptualni in/ali izvedbeni ravni. Delo koreografinje je absolutno nujno za razvoj področja sodobnega plesa, ker je koreograf eden izmed tistih, ki podajajo okvir za določen način dela, estetske in tehnične okvirje in tudi je na nek način eden izmed nosilcev področja.

- Realen obseg za celovečerno predstavo bi bil ena koreografija v dveh letih, v primeru, da se dela eno leto na projektu (raziskava, študijsko obdobje, vaje, produkcija in postprodukcija). Trenutni pogoji so pripeljali do tega, da avtorji delajo na več projektih hkrati ali pa, da zaradi zmanjšanih sredstev ne dobijo niti enega projekta v večih letih. Torej, naj bi koreograf v optimalnih pogojih naredil eno celovečerno predstavo v dveh letih in/ali tri krajše (do 15min) ali dve sodelovanji pri dramskih predstavah.

31 - Korepetitor

- Predlagamo premislek o kriteriju odzivi strokovne javnosti, ker gre za poklic, ki je povsem skrit v kolektivno delo, zanj ključen, a ne pozna nobenih individualnih omemb, strokovnih specializiranih publikacij itn. Morda bi bilo smiselno stvar obrniti tako, da v poštev pride kritika ali omemba izvedenega dela, ne pa posameznika, vendar mora biti to jasno opredeljeno.

33 - Kurator

- Predlagamo razširitev pldoroča tudi na uprizoritveno področje, konkretno na kurator sodobnega plesa. Kurator v sodobnem plesu skrbi za programski in konceptualni izbor plesnih produkcij, predavateljev, pedagogov ipd. določenega prizorišča, festivala, cikla itn. Kurator naredi koncept umetniškega dogodka/ov, izbere umetnika/-e, naredi izbor in nemalokrat tudi naroči umetniško delo, ki je narejeno prav za specifičen umetniški dogodek. Razvoj poklica kuratorja na področju sodobnega plesa si v današnjih razmerah v Sloveniji pravzaprav sploh ne moremo predstavljati, zato bi poklic verjetno moral spadati med deficitarne poklice. Po navadi se delovanje kuratorja prepleta in dopolnjuje z drugimi poklici – od običajnih – teoretike, kritika, do umetniško ali producentnega delovanja, kuratorstva na področju gledališča ipd. Referenčnost projektov bi se lahko merila preko kritičnih odmevov in/ali stanovskih presoj (in na podlagi meritvene lestvice posameznih nagrad / medijev / publikacij / ustanov / neodvisnih prizorišč – lokalne, regionalne, nacionalne in mednarodne). Realen obseg v 5 letih bi morali biti vsaj 2 izrazito odmevni oz. relevantni kuratorski udejstvovanji.

37 - Napovedovalec voditelj

- *Napovedovalec / govorec je umetnik, odgovoren za govorni del slišne podobe radijskih in televizijskih oddaj in programov ter javnih prireditev. Delo napovedovalca zajema moderiranje živega radijskega ali televizijskega programa, interpretiranje raznovrstnih besedil, oddaj, radijskih iger, literarnih besedil ipd. bodisi v okviru živega oddajanja bodisi na snemanjih. Napovedovalec hkrati pogosto deluje kot pedagog na področju govora in javnega nastopanja. Kot prepoznaven glas in interpret je pogosto angažiran za vodenje raznovrstnih prireditev in interpretiranje umetniških besedil, kot so pripovedovanje zgodb, javna branja, glasovna interpretacija za umetniška dela itd., glas pa posoja tudi za naracijo ali interpretacijo v igranih in dokumentarnih filmih, animiranih filmih, televizijskih oddajah, zvočnih knjigah, knjigah za slepe ipd. (obrazložitev: Društvo poklicnih radijskih in televizijskih napovedovalcev Slovenije)*

Zato predlagamo, da se med nosilce poklica uvrsti tudi interpet besedil, med kvantitativne pogoje dodajo tudi druga avdiovizualna dela, področje dela pa razširi še na uprizoritveno in intermedijsko.

- *Napovedovalci in voditelji s svojim celotnim delom skrbimo za ohranjanje in razvoj visokega nivoja govorjene slovenske besede ter dokazujemo, da je slovenščina polno funkcionalen svetovni jezik. Spodbujamo kakovostno javno in medijsko komunikacijo in s tem skrbimo za kulturo govora. Sleherni voditelj, ki svoje delo opravlja dobro, dviguje kulturo govora in kakovostno raven slovenske izreke, ki je še posebej vprašljiva pri dogodkih komercialne narave, torej v nobenem primeru uredba ne bi smela izločevati dogodkov, ki niso neposredno povezani s kulturnoumetniškim področjem, a vsebujejo kulturni program. (obrazložitev: Društvo poklicnih radijskih in televizijskih napovedovalcev Slovenije)*

Zato predlagamo, da se med kvantitativne pogoje dodajo vse javne prireditve, vse javne prireditve, radijske, televizijske oddaje in druga avdiovizualna dela, ne samo javne prireditve, radijske, televizijske oddaje in druga avdiovizualna dela s področje kulture.

- Pogoj "pomen dela samozaposlenega za razvoj/uveljavitev poklica oz. področja" je naveden dvakrat, zato predlagamo, da se v prvem primeru črta.

39 - Oblikovalec svetlobe

- Predlagamo razširitev na področje arhitekture. Oblikovalci svetlobe namreč oblikujejo tudi osvetlitev pročelij hiš in notranjih prostorov.

40 - Oblikovalec

- Novi pogoji in načini dela, ki presegajo tradicionalno delitev dela, vplivajo tudi na spremenjena razmerja v oblikovanju. Meje med ustvarjalci, proizvajalci, naročniki, distributerji, uporabniki itd. so tako vedno bolj zbrisane, zato je oblikovalska praksa začela preseirati produkcijo, ki bi zajemala zgolj materialne aplikacije. Tako številni samozaposleni oblikovalci znotraj obstoječih ustvarjalnih poklicev ne najdejo kategorije za umestitev svojega delovanja. Poklic oblikovalca po novem zajema industrijske oblikovalce, unikatne oblikovalce, oblikovalce vidnih sporočil, oblikovalce tekstilij in oblačil. Predlagamo razširitev v: Oblikovalec (industrijski oblikovalec, unikatni oblikovalec, oblikovalec vidnih sporočil, oblikovalec tekstilij in oblačil, storitveni oblikovalec, oblikovalec uporabniških izkušenj, spekulativni oblikovalec, sistemski oblikovalec, raziskovalec na področju oblikovanja, producent na področju oblikovanja, pedagog na področju oblikovanja). Če so specifizirani določeni tipi oblikovalcev je potem smiselno, da v opisu poklica vključimo vse aktualne.

- Dodajamo oblikovalec storitev:

Oblikovalec storitev [ang. service designer]

Uporaba procesa in metodologije oblikovalskega mišljenja [ang. Design thinking] pri oblikovanju storitev in uporabniških izkušenj. Delo zajema pripravo in izvedbo kvalitativnih (uporabniških) raziskav, pripravo in izvedbo delavnic sooblikovanja, prototipiranje in testiranje rešitev ter implementacijo z merjenjem uspeha rešitve.

Razpisi namenjeni načrtovanju storitev in uporabniških izkušenj v Sloveniji ne obstajajo. Mogoče se je prijavljati na druge razpise, kjer lahko s procesom in metodami področja načrtujemo storitve in uporabniške izkušnje (npr. Razvoj turizma).

- Pridobivanje naročnikov je zahtevno saj velika večina ne pozna procesa, metodologije in ne prepozna dodane vrednosti oblikovanja storitev. Poleg tega gre za proces in metodologijo, ki zahtevata veliko časa in denarja zato se za ta pristop odločajo predvsem večja podjetja in javne ustanove (organizacije).

Največ projektov je na nivoju kratkih izobraževalnih delavnic, redkeje pa dolgoročni projekti načrtovanja storitev in uporabniških izkušenj.

- Oblikovalec storitev bi lahko v obdobju treh let pripravil:

- 5 - 7 dogodkov na temo oblikovanja storitev
- 5 - 10 člankov / blog zapisov na temo oblikovanja storitev
- 1 - 2 razstavi (prisotnost)

- Oblikovanje storitev je odgovor na storitveno ekonomijo. Od 60% - 85% BDPja vseh večjih razvitih držav prihaja iz storitev. Dobro oblikovanje storitve in izvrstne uporabniške izkušnje so tiste, ki omogočajo konkurenčno prednost in uspešnost na trgu. Proces in metodologija oblikovanja storitev pa ne ponujata le sistematiziranega načrtovanja temveč tudi spremenjen način in odnos do sodela - zaradi svoje narave - usmerjenosti v kupca, uporabnika, človeka - prinaša nove načine interdisciplinarnega sodelovanja v organizacijah.

- Dodajamo še segment oblikovalec uporabne ilustracije, ko je le ta sestavni del oblikovalskega dela (logotip, graf, plakat, ...)

42 - Pedagog

- Predlagamo obseg na letni ravni, kot je bil opredeljen v prejšnji uredbi.

- Predlagamo izbris novih projektov saj se moramo v primeru, ko govorimo o kulturni vzgoji, zavedati, da je to dolgotrajni proces, kjer je pomembno, da ljudi navajamo na sodelovanje v kulturi. To pa lahko dosežemo le z vztrajanjem in kontinuiteto pri izvedbi istih projektov/pedagoških programov in njihovi nadgradnji - da ljudi nanje navadimo, in ne da vsako leto izumljamo nove projekte/delavnice.

43 - Performer

- Predlagamo širitev na intermedijsko in likovno področje. Poleg že navedenih podskupin v poklicu performer, k temu dodajamo še performerja_ko, v sodobnejšem smislu, ki se izraža v dogodkih kot so performans in digitalni performans (po Stevu Dixonu), le-te pa povezujemo tako z uprizoritveno umetnostjo, kot tudi z vizualno in intermedijsko umetnost. Performans se lahko izraža v zelo različnih oblikah in v zelo različnih prostorskih kontekstih. Lahko se izraža kot dogodek v galeriji, v javnem prostoru, kot enkratni ali ponovljiv dogodek, performer_ka lahko v performansu uporablja sodobno tehnologijo itd. Performans je lahko tudi enkratni dogodek ali delo v nastajanju, izvedba je lahko odvisna od vpletenih opazovalcev_k / obiskovalcev_k. Ker se lahko performans nanaša na nek določen aktualen dogodek performans ni vedno mogoče načrtovati in ponavljati v predvidljivem številu. Nekaterih performansov tudi ni mogoče ponavljati.

- 15 novih vlog v 5 letih je definitivno previsoka številka, ponovljivost pa v nekaterih primerih ni aplikativna.

47 - Prevajalec v slovenski jezik in iz slovenskega jezika v tuj jezik

- Društvo slovenskih književnih prevajalcev (DSKP) je menilo, da kriterij števila knjižno objavljenih del za vrednotenje obsega dela posameznega književnega prevajalca ni vedno primeren kriterij vrednotenja in da je bolj primerno ohraniti le kriterij števila avtorskih pol, saj le-ta bolj relevantno odraža obseg opravljenega dela. Če prevajalec v zahtevanem obdobju prevede daljše delo (primer: ponovni prevod Tolstojevskega dela *Vojna in mir*), lahko nominalno prevede več kot 50 AP, pa kljub temu ne izpolni kriterija 5 samostojnih del. Kriterij števila knjig po nepotrebnem zapleta razumevanje kvantitativnih kriterijev.

Kriterija je mogoče uporabiti alternativno, po načelu ali-ali: samostojni ustvarjalec z nazivom »Prevajalec iz tujega jezika v slovenski in iz slovenskega v tuj jezik« bi lahko prevedel ali najmanj 5 knjižnih del ali pa knjižna dela v obsegu najmanj 50 AP oziroma 2000 verzov.

- Zahtevani obseg dela se je na področju filmskega prevajalca povečal kar za šestkrat, z 10 filmov na 60, čeprav je obdobje le 1,66-krat daljše. Na letni ravni torej to pomeni približno 300-odstotno povečanje. Predlagamo 20 filmov za petletno obdobje.

(Utemeljitev DSFTP)

- Glede na to, da je zahtevani obseg dela za književnega prevajalca proze (50 AP) občutno višji kot za prevajalce na področju poezije (2.000 verzov), DSKP predlaga znižanje kriterija obsega za področje proze in esejistike na 40 AP.

(Utemeljitev DSKP)

- Rezultati petletnega dela književnega prevajalca ne bi smeli biti omejeni le na eno samo področja prevajanja, npr. samo prevajanja proze ali samo prevajanja poezije ali samo prevajanja filmov (prevajanja za gledališče, prevajanja radijskih iger, lutkovnih predstav itd.), saj se področja prevajanja dopolnjujejo in prepletajo. Komisija naj smiselno upošteva dopolnjevanja kriterijev obsega.

(Utemeljitev DSKP)

- Prav tako je odmevnost prevajalčevega dela v celoti odvisna od stikov z javnostjo, kakor jih vodijo naročniki. Predlagamo, da se ta del črta o medijskih objavah črta ali utemelji, da gre za objave o delu, ne prevajalcu.

(Utemeljitev DSKP)

48 - Producent

- Na uprizoritvenem področju: Producent lahko opravlja poklic celostno le, če je vključen v eno izmed redkih produkcijskih hiš (Bunker, Španski Borci, Maska, PTL ipd.), sicer opravlja večina posameznikov poklic producentov kot enega v množtvu drugih poklicev (programsko vodenje, dramaturgija, koreografija ipd.). Zaradi zmanjšanja sredstev avtorji sami producirajo dela, kar ne vpliva dobro na produkcijo. Zato predlog zmanjšanja števila produkcij.

- AV: Produkcijske razmere in razpoložljiva javna sredstva v Sloveniji od filmskega producenta terjajo, da išče koproducente v mednarodnem okolju. Z zahtevnim celovečernim filmom se od prve faze financiranja razvoja do premiere navadno ukvarja 5-6 let (primer: zadnja slovenska kandidata za tujejezičnega oskarja *Houston, imamo problem* in *Drevo*). V tem času producent lahko pridobiva mednarodna sredstva in partnerje ter predstavlja projekt na koprodukcijskih marketih in pitchingih. Projekt, katerega razvoj je financiran z javnimi ali mednarodnimi sredstvi, pomeni zahtevnejši film, v katerega je bilo precej dela že vložena, rezultat pa bo viden šele čez nekaj let. Zato predlagamo, da se tak projekt upošteva kot 1 AV delo.

- Ker se realizacija produkcijskih dogodkov in festivalov upošteva kot kriterij na področju uprizoritvene umetnosti, ne vidimo razloga, da se ne bi upoštevala tudi na ostalih področjih (avdiovizualna/filmska in vizualna/likovna umetnost).

- Dodajamo producent festivalov, filmskih festivalov in kulturnih dogodkov:

Nedavni razpis Javnega sklada za kulturne dejavnosti mlade, ki naj bi se zaposlovali v nevladnem sektorju v kulturi, izobražuje za ta poklic, ki pa nato znotraj kulturno-političnega 18/20 sistema kljub realnemu obstoju na terenu ni prepoznan. Odsotnost tega poklica je še posebej pereča na primeru festivalov, ki združujejo več različnih področij in zatorej delujoči producenti le težka dokažejo delovanje zgolj na enem poklicu, saj gre v temelju za interdisciplinaren pristop. Organizatorji / producenti filmskih vsebin, programov, retrospektiv, festivalov, delavnic ne spadamo v nobeno področje.

- Dodajamo producenta na področju oblikovanja in arhitekture: Ta poklic je sicer v registru posredno priznan, saj so aktivnosti tovrstnih producentov tudi kriteriji za priznanje statusa samozaposlenih v kulturi za oblikovalce (industrijske, unikatne, grafične, tekstilne) in arhitekta. Glede na to, da formalne izobrazbe producenta za področje kreativnih industrij (torej oblikovanja, arhitekture in drugih sorodnih področij) pri nas ni mogoče pridobiti, je razumljivo, da so producenti na tem področju najrazličnejših izobrazb. Vseeno pa so nepogrešljiv člen pri zagotavljanju kakovostne produkcije kulturnega pomena, obenem pa v primerjavi s sorodnimi poklici v neenakopravnem položaju. Glede na to, da je polje kreativnih industrij vse bolj sistematično obravnava tudi MK (kreativne industrije so opredeljene v Nacionalnem programu za kulturo, vzpostavlja se projekt Center kreativnosti) bo ta poklic v prihodnosti vse bolj aktualen in potreben.

- Dodajamo producent v sodobnem plesu: PRODUCENT_KA je sodelavka pri plesnih projektih, zadolžena za cel spekter nalog in dejavnosti ki so soodvisne z drugimi (s koreografijo, izvajanjem, promocijo...), usklajuje projekt in bdi nad celotno. Delo PRODUCENTKE je zagotovitev financ in drugih pogojev za delo, skrbeti za finančno plat projekta (pogodbe, izplačilo, usklajevanje cene odkupa itd.), organizacija in vodenje produkcijskega dela umetniškega procesa, komunikacija med sodelujočimi, koordinacija,

promocija in distribucija predstave, skrb za materialne pogoje in elemente predstave (kostumi, avtorske pravice...) in dokumentacijo in arhiviranje. Po potrebi prilagaja in spreminja finančni plan; skrbi za pridobljena sredstva (fund raising); izvedbo predstave /projekta in njeno nadaljnje življenje (postprodukcijo). V primeru produkcije festivala je producent tisti, ki skrbi, usklajuje in se dogovarja s tujim producentom ter ureja in snuje predstavitev predstave v njej ustreznih pogojih (prostor, tehnične zahteve, najem dodatne opreme ali materialov za izvedbo / predstavitev projekta, pravno-formalno skrb za brezhibno izvedbo (prijave avtorskih skladb na SAZA-s itd.)), skrbi za ustrezno logistično in programsko uskladitev glede na ostali program itd.

- Verjetnost in pogostost prejemanja mednarodnih nagrad na področju produkcije sodobnega plesa je bolj ali manj omejena na nagrade izbora najboljših predstave na festivalih (ponavadi gledaliških), kjer pa so kriteriji lahko zelo raznoliki. Sicer pa je verjetnost izrazito majhna.

Kljub temu, da je delo producenta za produkcijo nujna, se bolj kot o konkretni osebi omenja kvečjemu produkcijske hiše, ki producirajo sodobne plesne predstave in festivale. O kontekstu dela in opredeljevanju njegovega pomena v lokalnem okolju (Sloveniji) je v kritikah redko kaj zaslediti, kritike danes tudi zaradi malo prostora, ki jim je namenjen, izpuščajo kontekst njihovega nastanka, tako tudi kontekst produkcije. Še več, poklic producenta sodobnega plesa in drugih uprizoritvenih zvrsti pri nas nima profesionalnega zaledja oz. edukacijske zasnove. To je tudi razlog, da je večina producentov samoukov, z redkimi izjemami, ki so dejansko opravili ustrezno šolanje v tujini.

Možnosti za delo je manj oziroma je to zaradi pogojev dela pogosto skorajda volontersko. Zaradi nepovezanosti z privatnim sektorjem (sponzorji, donatorji ipd. niso z ničemer motivirani, da bi del presežka vložili v kulturno dejavnost, še najmanj v slabo prezentirane, abstraktne forme kot je sodobni ples v Sloveniji) je skorajda nemogoče prejeti dodatna sredstva za izvedbo predstav, razen tistih, ki jih je mogoče pridobiti iz javnih sredstev (lokalnih, nacionalnih in mednarodnih). Producent lahko opravlja poklic celostno le, če je vključen v eno izmed redkih produkcijskih hiš (Bunker, Španski Borci, Maska, PTL ipd.), sicer opravlja večina posameznikov poklic producentov kot enega v množstvu drugih poklicev (programsko vodenje, dramaturgija, koreografija ipd.). Zaradi zmanjšanja sredstev avtorji sami producirajo dela, kar ne vpliva dobro na produkcijo.

- Realno bi producent izpeljal 2-4 manjše oziroma srednje velike projekte v dveh letih in maksimalno 1 večji projekt (festival) na letni ravni. Minimalno priporočamo prag: 8 manjših projektov ali 3 večje v 5 letih.

- Zaradi pomanjkanja razpoložljivih sredstev na lokalnem nivoju, je prav producent tisti, ki skrbi za pridobivanje sredstev iz drugih razpoložljivi virov, še posebej mednarodnih fundacij ali drugih oblik odkupov (festivali, platforme, gostovanja v tujini). Producent je tisti, ki organizira, temeljito pripravi in vodi proces in skrbi za končno in pravočasno izvedbo ter javno predstavitev projekta kot tudi njegovo nadaljnje življenje v domačem in tudi mednarodnem prostoru. Specializacija in predano delo v poklicu se razkriva v mreži kontaktov, zaupanju tujih producentov v producenta; poznavanje razpisov in sposobnost pridobivanja znanja kot tudi zveziranost v projektni logistiki (bodisi procesu dela ali postprodukciji in z njo povezanimi specifičnimi lastnostmi – nabava kart, nočitev, skrb za ustreznost vadbenega načrta, uskladitev tehničnega načrta (čas postavitve predstave, minimalni pogoji za izvedbo projekta), promocijo predstave tujim in domačim producentom, primerno ceno za odkup (kakšno ceno odkupa postavi je odvisno od konteksta, in tudi nadaljnih možnosti prodaje oziroma pomena predstavitve in pojavnosti projekta itd. – uskladiti je potrebno različne vidike, za kar potrebuje znanje, izkušnje in predvsem uvidi

posledice gostovanja za življenje projekta ali pomena za same ustvarjalce).

49 - Režiser

- UPRIZ: pri pogojih se 3-letno selektorstvo spreminja v 2-letno, ker je selektorstvo v praksi običajno vezano na 2-letni mandat.

53 - Slikar

- Razlog za spremembo je podpora kvaliteti razstav, ne pa njihovi količini, kjer gre včasih le za produciranje le teh, brez globljega ustvarjalnega razloga. Kot slikar s 30-letnim ustvarjalnim opusom se zavedam naše nevpetosti v širši galerijski prostor v tujini. Pri nas ni galeristov, ki bi slovensko likovno umetnost sistematično predstavljali v tujini (sejmi in ostale predstavitve). Tudi slovenske kulturne institucije, z Moderno galerijo na čelu, niso najbolj naklonjene slikarstvu. Mislim, da ni enostavno biti povabljen na skupinske razstave kot slikar. (Obrazložitev: ZDSLJU, Silvester Plotajs Sicoe)

57 - Urednik

- Predlagamo ustrezno širitev na AV področje. V zadnjih spremembah uredbe je MK dodal, da si lahko urednik na radiu ali televiziji, ampak se je to zgodilo zgolj z dopolnitvijo diktacije "dva nova medija", kar v sedanji formulaciji ni jasno (kot da boš objavljaj knjige v radijskem ali televizijskem mediju) - dodajanje radijskega in tv urednika, ki urejata program, je potrebno umestiti drugače.

- Za uredniško in redaktorsko delo ne obstaja posebna nagrada, še posebno pa ne nagrada državnega pomena, zato predlagamo črtanje tega kriterija.

V kolikor določena knjiga dobi nagrado, je ta namenjena prvenstveno avtorju, in to ne pomeni nujno, da je urednik opravil svoje delo dobro. Poznamo primere, ko se je žirija posamezne nagrade morala izrecno ograditi od izvedbe uredniškega dela za nagrajeno knjigo zato, da bi avtorju lahko relevantno podelila nagrado. Po drugi strani pa poznamo tudi izjemne dosežke na področju uredništva, kot je recimo urejanje zahtevnih antologij, kjer je izjemno zavzeto uredniško delo neobhodno potrebno, in lahko terja tudi do desetkrat več časa in truda kot urejanje navadne knjige, a tega predlagana klasifikacija ne upošteva, oziroma ne razlikuje od urejanja navadne knjige. Vrednotenje uredniškega dela je torej slabo diferencirano in slabo pripravljeno, kar je tudi posledica dejstva, da posebno društvo, ki bi pokrivalo omenjeno področje, ne obstaja.

--

PREDLOGI ZA NOVE POKLICE:

Mojster obdelave slike (AV)

- Poklic zajema barvno in svetlobno korekcijo slike, vizualne učinke (VFX), kompoziting in animacijo, v kolikor ni zajeta v poklicu animator. Mojster obdelave slike sodeluje predvsem v postprodukciji, včasih pa tudi v produkciji, kjer skupaj z režiserjem, direktorjem fotografije in ostalimi sodelavci načrtuje posnetke tako, da bodo v postprodukciji mogoči optimalna obdelava slike in neopazni prehodi med posnetim materialom in digitalnimi vizualnimi učinki, ustvarjenimi v postprodukciji

- Potreba po profilu mojstra obdelave slike se povečuje v skladu z napredkom tehnologije v filmski produkciji in postprodukciji. Vsa avdiovizualna dela potrebujejo barvno in svetlobno korekcijo, vizualni učinki pa v zadnjih letih postajajo malone obvezna sestavina igranih filmov, čeprav so pogosto neopaženi (dodana ozadja, brisanje neustreznih elementov slike, popravki maske, scenografije in luči, itd.).

- Mojster obdelave slike je avtorski poklic, znotraj katerega se podeljujejo nagrade za najboljše vizualne učinke, npr. nagrada oskar (oskar za najboljše vizualne učinke/best visual effects), v preteklosti pa je bila v tej kategoriji na Festivalu slovenskega filma podeljena tudi nagrada vesna.

Vodja scenske tehnike (AV)

- Vodja scenske tehnike je odgovoren za izbor scenske tehnike in izvedbo gibanja kamere po navodilih direktorja fotografije.

- Vodja scenske tehnike ni avtorski poklic in zanj ne obstajajo nagrade. V tem je podoben poklicu Oblikovalec svetlobe na avdiovizualnem področju, za katerega nagrade prav tako ne obstajajo, vendar vsaka nagrada za najboljšo fotografijo pomeni tudi nagrado za oblikovalca svetlobe in mojstra scenske tehnike.

Tajnica režije / skript supervizor (AV)

- Tajnica režije / skript supervizor je specializiran poklic, ki je nepogrešljiv predvsem pri igranih avdiovizualnih delih (igrane serije in filmi). Na filmskem snemanju opravlja naslednje naloge: nadzor kontinuitete (igre, maske, kostumov, scenografije, rekvizitov, statistov in 2. plana ter vseh ostalih elementov posnetka), nadzor filmske osi, nadzor dialoga in sledenje popravkom v dialogu, nadzor dolžine posameznih kadrov in sekvenc, pregled nad posnetim materialom, zapisovanje režiserjevih komentarjev, pisanje produkcijskih poročil in poročil za montažo, itd.

Na vajah v predprodukciji pomaga režiserju in igralcem z nadzorom nad spremembami v dialogu, s svojim delom na snemanju pa kasneje olajša tudi delo v montaži in kasnejši postprodukciji filma.

- V Sloveniji trenutno delujejo tri skript supervizorke, ki so usposobljene za delo na najvišjem nivoju in ki sodelujejo pri najzahtevnejših in najkvalitetnejših filmskih projektih (celovečerni igrani filmi v nacionalnem programu). V razvid samozaposlenih so vpisane pod drugimi poklici, ki jih tudi opravljajo, vendar to niso njihovi primarni poklici.

- Profil je trenutno zelo iskan, vendar za poklic ni veliko zanimanja, med drugim zato, ker je delo izredno naporno, kot pri vseh filmskih poklicih, ki večinoma delujejo na terenu.

Izobrazba za ta poklic ne obstaja (navadno ga - tudi pri nas - opravljajo visoko izobražene osebe z izobrazbo iz sorodnih področij), obstaja pa nacionalna poklicna kvalifikacija, ki jo opravlja RTV Slovenija, vendar osebe s to kvalifikacijo navadno opravljajo delo v uredništvih nacionalne televizije, ki je manj zahtevno. Ker so tajnice režije / skript supervizorji za kvalitetno filmsko produkcijo nepogrešljivi, bi radi z možnostjo pridobitve pravice do prispevkov najkvalitetnejše kadre obdržali v poklicu in preprečili njihovo odtekanje v strogo komercialno produkcijo.

(Obrazložitev: DSR)

Humanist:

Med specializiranimi poklici v kulturi, s katerimi se je moč prijaviti za status samozaposlenega v kulturi, je zelo širok nabor s kulturo posredno ali neposredno vezanih dejavnosti. Žal je bila kljub temu širokemu naboru poklicev tako v preteklih uredbah, kot v

predlagani, prezrta cela skupina ustvarjalcev na področju kulture, in sicer gre za poklic HUMANIST. Menimo, da bi slednji moral biti vključen v seznam poklicev, saj humanisti premišlujejo, interpretirajo in razlagajo širše družbeno kulturno delovanje, hkrati pa pogosto posegajo tudi na ožja področja kulture kot umetnosti. Gre skratka za dejavnost, ki je širše vpeta v kulturno področje, in jo hkrati že pokrivajo nekatere kulturne institucije, kot je na primer Javna agencija za knjigo, katerih področje delovanja sta leposlovje in humanistika.

- **Krajša obrazložitev:** Humanistika je v različnih kategorizacija tesno vezana na kulturo, oziroma je s strani Ministrstva za kulturo v veliki meri prepoznana kot tisto področje, ki spada v kulturni resor. Tudi znotraj poklicev, s katerimi se je moč prijaviti za pridobitev statusa samozaposlen v kulturi so takšni, ki so vezani na humanistiko. Tako lahko komparativist postane kritik, prav tako umetnostni zgodovinar, ki je lahko tudi kustos ali kurator, muzikolog lahko postane aranžer glasbe ipd. Spet drugi poklici (večino poklicev s področja humanistike se pri nas izobražuje na Filozofski fakulteti, katere naziv se v angleščini glasi Faculty of Arts, kar dodatno kaže na siceršnjo povezanost humanistike, kulture in umetnosti), kot so npr. filozof, antropolog in kulturolog, se med samozaposlene v kulturi ne morejo vpisati, ne da bi ob tem znatneje prilagodili svojo dejavnost. Slednje ni dobro ne za ustvarjalce, saj ne morejo opravljati poklica, za katerega so šolani, ne za državo, ki ne prepozna lastnih kadrov in s tem zanemarja celo, za družbo relevantno področje.

Zavoljo tega menimo, da bi se v seznam poklicev s področja kulture moralo dodati tudi poklic HUMANIST. Četudi bi lahko predvideli posamezne specializirane poklice, pa menimo, da je širša opredelitev primernejša. Najprej zaradi dejstva, da so znotraj humanistike področja delovanja pogosto precej nezamejena, odprta in naravnana k povezovanju. Nadalje nas k dejstvu, da je široka opredelitev boljša od več ožje zamejenih poklicev, napeljuje tudi trenutni predlog Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o samozaposlenih v kulturi, ki veliko poklicev združuje (na primer pisatelje, pesnike ter dramatike v poklic Književnik). In še, humanisti bi za svoje multidisciplinarno delo v celoti pogosto že lahko pridobili status samozaposlenega, a bi ga morali razdrobiti na posamični dele, ki ustrezajo definicijam v seznam umeščenih poklicev, zaradi česar pogosto ne bi dosegli ustreznega obsega, s čimer bi bila kumulativna vrednost njihovega dela prezrta. Mnenja smo, da bi tudi Uredba o samozaposlenih morala odražati stanje v družbi, kjer stroga področna specializiranost že dolgo ni pravilo.

Nadalje, ko govorimo o humanistu, ne govorimo o strogo strokovnem delovanju na področju humanistike, saj kot pri drugih poklicih, slednje spada pod izobraževalni resor. Ko govorimo o humanistih v kulturi, predpostavljamo aplikativnega humanista, torej tistega, ki reflektira dnevna družbena dogajanja, ki se odziva na aktualne spremembe, ali ki obravnava posamezne humanistične tematike ter jih (posredno ali neposredno) prezentira oziroma posreduje širši javnosti. Pri tem imamo v mislih besedila in prispevke, ki se jih pogosto označuje kot kolumne, eseje, problemska razmišljanja itd., in ki jim je skupno reflektiranje širše družbene realnosti na publiko dojemljiv način. Taka besedila so redno objavljena mdr. na Radiu Študent, v reviji Razpotja, v Delovi Sobotni prilogi, Dnevnikovem Objektivu, reviji Mladina, na programu RTV Slovenija itd. Nadalje imamo v mislih tudi humaniste, ki kot strokovni sodelavci soustvarjajo umetniška dela. In nenazadnje imamo v mislih tudi avtorje obširnih humanističnih del, ki niso v rednem delovnem razmerju, hkrati pa njihovega dela ne moremo označiti za leposlovje.

Iz vseh naštetih razlogov predlagamo, da se v seznam specializiranih poklicev na področju kulture vključi tudi poklic HUMANIST. Najustreznejša strokovna komisija na Ministrstvu za kulturo za pokrivanje področja humanistike bi bila po našem mnenju Komisija za knjigo.

DEFICITARNI POKLICI:

3- Kritik/recenzent

- Predlagamo, da se uvede tudi kategorija kritika v elektronskem mediju, saj se v praksi tam pojavljajo (nove tehnologije in portali, ki se ukvarjajo z umetnostno kritiko), zato je nesmiselno omejevati pojavljanje v tej obliki medija. Najbolje bi bilo kriterij opredeliti zgolj kot "referenčnost medijev", pri čemer so upoštevane vse vrste medijev.
- Podobna omejitev je prisotna tudi v kriteriju: »izkazana strokovnost delovnih referenc in referenčnost izdajatelja tiskanih ali digitalnih medijev«. Tudi pri tem kriteriju predlagamo razširitev mesta objave na elektronske medije. V času, ko se prostor za kritiške in recenzentske objave drastično oža, je ta poteza nujna, pa tudi sicer bi uredba kot referenčne morala enakovredno upoštevati tudi strokovne objave kritikov in recenzentov v elektronskih medijih. Njihov domet je vsaj primerljiv, če ne večji kot tisti referenčnih knjižnih in revijalnih tiskanih ali digitalnih izdaj.

ZA PODOROČJE UPRIZORITVENIH UMETNOSTI:

- Glede na dane razmere, bi moralo biti za opravljanje poklica s plačilom prispevkov kot kvantitativni prag dovolj objaviti 35 kratkih kritik v 5ih letih. Predlagamo tudi, da se kot objave šteje vsakršno javno reproduciranje naših kritik (spletne strani gledališč, festivalske publikacije, gledališke programske knjižnice ipd.) – glede na to, da gre za uporabljene izseke, v polovični vrednosti (torej 1/2 ocene). Na daljše kritiške ocene se lahko zanesemo še manj, ker je za njihovo objavo še manj možnosti (predvsem reviji Maska, Amfiteater, Dialogi).
- Za spremne študije k leposlovnim/strokovnim publikacijam bi bil realni obseg 3 študije za pet let in 1 monografsko delo oziroma 2 uredništvi strokovne monografije (torej manj kot v trenutno veljavni uredbi), vse to, ker se z izdajanje takšnih strokovnih publikacij in monografij pri nas na področju uprizoritvenih umetnosti ukvarja le malo založb (Maska, Knjižnica MGL, Slovenski gledališki inštitut, Emanat in včasih v okviru drugih) z le malo naslovi letno in še manj domačimi izdajami.
- Za selektorstvo je realen kriterij dvoletno selektorstvo referenčnega festivala, saj je mandat selektorjev posameznega festivala dvoleten. Triletno selektorstvo bi pomenilo, da je oseba k delu selektorja festivala povabljen kar dvakrat, kar je glede na število festivalov (skorajda) nemogoče (gledališka festivala: FBS in TSD; gledališče za otroke: Zlata paličica; sodobni ples: Gibanica; lutke: lutkovni bienale).

--

PREDLOGI ZA NOVE DEFICITARNE POKLICE:

Asistent režiser (AV)

- »Pojem asistenta režiserja naj pri odločanju pomaga ovrednotiti naslednja definicija:
»Pojem asistent režiser se uporablja za poimenovanje več funkcij v filmski ekipi. To so 1. (Prvi) asistent režiser (okrajšava 1. AR), 2. (Drugi) asistent režiser (2. AR), 2.2. (Drugi drugi) asistent režiser (2.2. AR) itd., 3. (Tretji) asistent režiser (3. AR)., Dodatni asistent režiser (AddAR). Te funkcije se med seboj razlikujejo po zadolžitvah. 1. asistent režiser: Izdelava razdelave scenarija, izdelava snemalnega plana, nadzor celotnega procesa predprodukcije, ocenjevanje primernosti predlaganih snemalnih lokacij, kreativna pomoč pri izbiri igralske zasedbe, izbor in režija statistov (drugega plana), skrb za pretok informacij med režiserjem, vodjami sektorjev ter produkcijo, kreativna pomoč pri iskanju vsebinskih rešitev, vodenje

snemalne ekipe na tehničnih ogledih snemalnih lokacij, skrb za to, da potek snemanja čimbolj sledi ciljem, zastavljenim v snemalnem planu, vodenje dela snemalne ekipe na snemalni lokaciji na način, da se lahko režiser pri pripravi kadrov posveti le kreativnim vprašanjem, dajanje jasnih ukazov snemalni ekipi (napotki ob pripravi na snemanje, začetek/konec snemanja kadra, pričetki/konci odmorov idr.), skrb za disciplino in motivacijo snemalne ekipe na snemalni lokaciji, dajanje znakov za začetke akcij v času snemanja kadrov in drugo. 2. asistent režiser: Koordinacija priprav in planiranja dela igralske zasedbe, nadzor dela sektorjev maska in kostum v predprodukciji in na samem setu, izdelava dispozicij, pomoč pri izboru in režiji statistov (drugega plana), nadzor priprave "korak naprej", pregled nad igralnimi rekviziti in druge naloge, ki mu jih dodeli 1. asistent režiser. 2.2. asistent režiser: Na projektih večjega obsega prevzame del zadolžitev 2. asistenta režiserja., 3. asistent režiser – vajenec: izvaja le enostavne naloge, ki mu jih dodelijo višje razvrščeni asistenti režiserji. Dodatni asistent režiser: kot specializant za določeno področje režije na zahtevnih projektih (npr. Režiser masovnih prizorov, režiser kaskaderskih prizorov z vozili). Asistenti režiserji v vseh navedenih funkcijah z manjšimi razlikami v zadolžitvah delujejo v predprodukcij in produkciji kratkih, srednjedolгих in celovečernih filmov, televizijskih serij, reklamnih spotov in glasbenih spotov.«.

(Izpis iz Statuta Društva slovenskih filmskih režiserjev, 9. člen, 4. odstavek)

- Asistent režiser – ali po starem poimenovanju asistent/pomočnik režije - je bil v preteklosti z redkimi izjemami (npr. Peter Zobec, Uroš Tatomir) vajeniški poklic za mlade režiserje kot korak na poti do svojega prvenca. Taka praksa je bila v filmskih ekipah tipična le za jugoslovanski prostor in se je v ostalih državah bivše Jugoslavije po večini že pred časom spremenila. V zadnjih desetih letih je tudi pri nas prišlo do spremembe. Po zaslugi filmskih delavcev, ki so s svojim delom in izobraževanjem postopoma spremenili način organizacije filmskih ekip v slovenski filmski produkciji, se je profil asistent režiser izenačil z mednarodnim profilom Assistant Director. Ta profil je z manjšimi razlikami v veljavi v vseh zahodnih produkcijah. V sedanjem primeru gre za profil, ki je ključen za organizacijsko in kreativno izpeljavo filmskih projektov. Kot tak se po hierarhiji organizacije filmskih ekip uvršča med vodilne kadre na filmskem snemanju in je skupaj s profilom direktor filma (Line Producer) razvrščen takoj pod krovnimi avtorji (producent, režiser, direktor fotografije, scenograf ...). Zaradi obsega odgovornosti in potrebe po poznavanju planiranja in vodenja filmskega snemanja se asistent režiser nikakor ne uvršča več med vajeniške poklice. V tujini je praksa, da imajo filmski delavci, ki opravljajo poklic 1. asistenta režiserja (First Assistant Director), dolgoletne izkušnje iz dela v filmskih ekipah, ter so ponavadi, ko pričnejo z delom v tej funkciji, v svojih poznih tridesetih letih in široko strokovno podkovani.

(Obrazložitev: Igor Godina, predsednik Sekcije asistentov režiserjev pri Društvu slovenskih režiserjev)

- Ker je tudi pri slovenskih filmskih produkcijah prišlo do prestrukturacije tega profila filmskega delavca, je DSR ustanovil sekcijo, ki zastopa asistente režiserje. To ni nikakršna posebnost slovenskega društva režiserjev, ampak je to uveljavljena praksa tudi v tujih združenjih režiserjev. Kot posledica teh sprememb in manjka tradicije tega poklica na našem prostoru je v tem trenutku veliko pomanjkanje izurjenih delavcev na tem področju. Dobro izurjeni asistenti režiserji so se pokazali kot nujno potrebni tako v domačih produkcijah, še bolj pa v mednarodnih koprodukcijah. V primeru mednarodne koprodukcije ta kader zaradi svojega obsega dela igra ključno povezovalno vlogo med lokalno in tujo produkcijo ter je

izredno iskan. Trenutno v Sloveniji skorajda ni zanimanja za ta poklic, čeprav naj bi bil izredno

zanimiv za trenutne in bodoče filmske delavce s produkcijsko ali režijsko izobrazbo. Eden od razlogov za to stanje je tudi zmanjšanje sredstev za slovenski film, posledično je prišlo do zmanjšanja honorarjev. Že tako maloštevilni izurjeni pripadniki tega poklica počasi prestopajo v komercialne produkcije. Tam je zaradi usipa servisnih produkcijskih storitev za večja tuja podjetja ta profil zelo iskan in tudi dobro plačan. Trenutno imamo pri slovenskem filmu le še dva izurjena prva asistenta režiserja (Igor Godina, Luka Rus), ki se ukvarjata izključno s tem poklicem, in tri prve asistente režije, ki v zadnjih letih primarno delajo kot producenti ali režiserji (Vlado Bulajić, Urška Kos, Boris Bezič). Izurjenih drugih asistentov režije zaradi še bolj mizernih plačil na našem prostoru tako rekoč več ni. Trenutno to funkcijo za kratek čas opravljajo mladi režiserji, ki se ponavadi do konca projekta ravno priučijo osnov tega poklica in se kasneje ne vračajo na to funkcijo ali preidejo v komercialno produkcijo, ki jim zagotavlja mnogo boljše plačilo in pogoje dela. Za primer stanja lahko podamo drugega asistenta režiserja, Milana Urbajsa, ki je navkljub neprestanemu in kvalitetnemu delu pri slovenskem filmu (v povprečju je sodeloval pri dveh celovečernih filmih ali serijah na leto) zaradi finančne stiske popolnoma prenehal delovati v tej stroki in si poiskal delo v tujini. Trenutno se problem pomanjkanja tega kadra (1. in 2. asistent režiser) vse pogosteje rešuje tudi z najemom hrvaških in srbskih pripadnikov tega poklica, kar dolgoročno ustvarja še večjo vrzel v lokalni kontinuiteti kadra v tem poklicu. Zato v društvu slovenskih režiserjev predlagamo, da je eden izmed smotrnih ukrepov, da se ta poklic uvrsti na spisek deficitarnih poklicev in se s tem zagotovi vsaj minimalno socialno varnost trenutnih pripadnikov tega poklica in tudi neko obliko iniciative za zainteresirane nove kadre, ki se kažejo kot nujni za nadaljnje delo pri slovenskem filmu. Z vstopom tujih produkcij kot posledice na novo uvedenih finančnih spodbud pa bo pomanjkanje tega ključnega kadra občutiti še močneje.

(Obrazložitev: DSR)